

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/9/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

307/2011. (X. 26.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2011. január 5-én előterjesztett **panaszát** a 2011. október 26-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. január 5-én elektronikus úton előterjesztett panaszában a 2010. december 29-én történt rendőri intézkedést kifogásolta, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki. A panaszos beadványát - azonos tartalommal, aláírásával ellátva – postai úton is előterjesztette 2011. január 6-án.

I.

A panaszos a 2010. december 29-én történt, álláspontja szerint durva, megalázó, szabálytalan és aránytalan rendőri intézkedés miatt tett panaszt.

Az említett napon háromnegyed 12 órakor indult G. utcai lakásából gyalogosan egy közeli templomba, hogy a templomi orgonán gyakoroljon. Sietnie kellett, mivel 12 óráig oda kellett érnie, hogy beengedjék a nővérek még a déli ima előtt. Bekanyarodott a G. utcából a B. G. utcába, hogy megközelítse a buszt a faépítésű átjárón keresztül. Az idő szűkössége miatt az úttesten gyalogolt, mert ott kevesebben mentek szembe, és gyorsabban lehetett haladni. Az utca ezen szakasza a panaszos leírása szerint a panaszban jelzett időpontban zsákutca volt, így

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

bevett gyakorlat, hogy az úttesten mennek a gyalogosok, ezért itt az autósok is óvatosan közlekednek.

Amikor a panaszos az úttesten sietve közlekedett, egy autó ment a háta mögött, amely ezen az útszakaszon szokatlan módon rádudált. Mivel a panaszos ideges volt amiatt, nehogy elkéssen, irritálta a kürtölés, és kiszaladt a száján a következő felkiáltás: „anyád!”. Csak ezután vette észre, hogy egy rendőrautó dudált rá, és arra is rájött, hogy a bennülők nyilván meghallották az elejtett szót, hiszen le volt húzva az ablakuk, és elég közel is voltak hozzá.

Azért, hogy ne kesse le a gyakorlási lehetőséget, arra koncentrált, hogy minél gyorsabban kilépjen a kínos szituációból, nehogy a várható magyarázkodás miatt időt veszítsen, ezért továbbsietett, majd futni kezdett.

A rendőrök később a kapitányságon azt állították, hogy kiáltottak utána, de ő ebből semmit nem hallott. A faátjárónál járt, amikor két rendőr elfogta, közvetlenül a közlekedést akadályozó illegális árusok szomszédságában. Onnan több méteren keresztül visszavonszolták a kocsijukhoz, ami szabályosan sokkolta a panaszoszt. Nem értette, hogy történhetett vele ilyen, így félni kezdett attól, hogy a rendőrök elégtételt akarnak venni rajta az őket ért sérelem miatt. Reflexből ellenállt a számára érthetetlen és elfogadhatatlan intézkedésnek, mire lefogták, bilincset raktak a kezére, és betuszkolták a kocsijukba.

A panaszos leírta, hogy két markos rendőr tette ezt vele, amikor ő egy 43 éves, 50 kilogrammos, 163 centiméteres nő. A rendőrök utólag azt állították, hogy belerúgott a rendőrautóba, de ilyenre a panaszos egyáltalán nem emlékszik, és abszolút nem is volt rá oka, mert csak egy cél lebegett előtte: szabadulni akart a számára egyre félelmetesebb, érthetetlen helyzetből. Azt a panaszos elismeri, hogy ekkor már szinte magán kívül volt a történetek abszurditása, és az idegesség miatt.

Megpróbált továbbra is kiszabadulni, és telefonálni a templomba, hogy 12-re ne várják. Ekkor az egyik rendőr a panaszos lábai közt a telefonjáért nyúlt, kitekerte a kezéből, és kikapcsolta. Jól érzékelteti a durvaságát, hogy az intézkedése nyomán a panaszos bal combjának belső felén lévő jókora kékeslila, vérálfutásos folt keletkezett.

Mivel a stresszhelyzetben a panaszos kétségbeesésében sikítozott, az amúgy is éles bilincssel jól megszorongatta a kezét a rendőr, aminek szintén megmaradt a nyoma. Kék-zöld foltos lett mindkét csuklója, és felszíni hámsérülései keletkeztek, ami különösen érzékenyen érintette, mivel orgonista.

A történeteket követően a rendőrök úgy viselkedtek vele, mint egy elmeháborodottal. Többször és többen is megkérdezték tőle, hogy milyen nap, és milyen év van. Így tett az a tiszt is (feltételezése szerint egy osztályvezető), aki kb. 15-20 perc elteltével kihallgatta. Bent a kapitányságon került sor először arra, hogy a személyi igazolványát elkérjék. A panaszos nem értette, hogy miért nem tették ezt hamarabb, hiszen ha nem egyszerű bosszúvágy hajtotta az intézkedő rendőröket a meghallott káromkodás miatt, akkor sokkal korábban kiderült volna az adatai ellenőrzésekor, hogy igazán nincs okuk fogva tartani.

A panaszos a kapitányságon sérelmezte, hogy erőszakosan bántak vele, ezért a kihallgatását követően elküldték orvosi vizsgálatra. A panaszos szerint az orvos és az asszisztens elképedve hallgatta, hogy miként került oda, majd szemrevételezték az intézkedés nyomait, a kék foltokat, és a többi felszíni sérülést. Ezt követően elküldték láttelepet venni, továbbá

pszichológushoz a János Kórházba, hogy az általuk észlelt stresszes állapot, és lelki károsodás is írásban rögzítve legyen.

A panaszos sérelmezte, hogy bilincsben, két rendőr kíséretében vitték a kórházba, pedig semmi ellenállást nem tanúsított attól a pillanattól kezdve, hogy bekísérték a kapitányságra, és már nem kellett félnie a durván intézkedő rendőröktől, elmúlt az első sokkhatás.

A kórházban a panaszos szerint az orvos emberségesen tette a dolgát, a pszichológus azonban meglehetősen részrehajlóan viselkedett a rendőrök irányába. Egyértelműen az őt őrző rendőrök kedvében járva, minden empátiát mellőzve próbált meg informálódni egyrészt a panaszos elmeállapotáról, másrészt nem létező részleteket próbált kicsikarni a panaszosztól.

Amit a panaszos elmondott, abból a pszichológus megtudhatta, hogy a panaszos nem néz rendőrös filmeket, nincs otthon TV-je, moziba sem gyakran jár, és jogosítványa sincs. Mindebből következően nincs sem elméleti, sem gyakorlati síkon érintkezése a rendőrök világával, így teljesen valószerűtlen számára, hogy egy rendőr bármiért is figyelmet szenteljen neki. Emiatt kerítette hatalmába az intézkedő rendőrök bosszúvágyától való félelem, és ezért cselekedhetett „nem adekvát módon”.

A pszichológus mindezzel nem foglalkozott. Miután a sokadszorra feltett kérdésére sem szolgált a panaszos a történeteket számára kellően megmagyarázó részletekkel, rigid személyiséggént jellemezte a panaszoszt. Szóba sem került, hogy az általa „nem adekvát”-nak nevezett reakciók oka a panaszos stresszes állapota lehetett.

Ezután vitték a panaszoszt a traumatológiára. A röntgenfelvételre több mint két órát vártak. Mivel az egész akció alatt bilincsben vezették a panaszoszt mindenhol, az orvosok és a várakozó betegek úgy néztek a panaszosra, mint egy bűnözőre. Egy nála lévő kotta tanulmányozásával próbálta a panaszos elterelni a gondolatait a kínos helyzetéről, miközben egyre rosszabbul volt az éhségtől, ugyanis aznap gyakorlatilag még nem evett semmit.

A panaszos számára megalázó volt továbbá, hogy az orvosi vizsgálat során csak nehezen tudta elérni, hogy csukják be az ajtót arra az időre, amíg le kellett tolnia a nadrágját, hogy látható legyen a zúzódásnyom a bal combja belső felén. Az orvos arról tájékoztatta a panaszoszt, hogy a rendőröket nem kérheti meg arra, hogy forduljanak el.

A hosszas várakozás közben a panaszos észlelte, hogy a fél 6-ra megbeszélte kozmetikai kezelésére nem fog odaérni. Megkérte az egyik rendőrt, hogy küldjön sms-t a kozmetikusának, aki lényegében miatta ment be az üzletbe azon a napon. A rendőr közölte a panaszoskal, hogy ő nem nyúl a panaszos telefonjához. Ekkor a panaszos arra kérte a rendőrt, hogy akkor az ő mobiljáról legyen szíves küldeni egy sms-t, de hiába.

A panaszos többször is szóvá tette a délután folyamán, hogy aznap még egyáltalán nem evett, de a rendőröket az nem érdekelte túlságosan. Mivel csak 150 Ft készpénz volt nála, és abból már egy forró csokit vett korábban az orvosi rendelőben, a kórházban levő automatából nem tudott újabb italt vásárolni. A rendőr, aki az automatához kísérte a panaszoszt, látta, hogy a panaszosnak kevés a pénze, de nem segítette ki. Később, többszöri panaszára, hogy éhes azt a választ kapta, hogy a kapitányság nem étterem.

A panaszos végül délután háromnegyed 7-kor szabadult. Ekkor megkapta az előállításáról szóló igazolást, amin a rendőr húzta alá, amit a panaszos mondott, miszerint az előállítás időtartama alatt mind sérülése, mind panasza keletkezett.

A panaszos sérelmezte, hogy a panasz konkrét megjelölésére kihagyott helyet nem volt módja érdemben kitölteni, mert nem hagytak rá időt. Megpróbálta megtudni valakitől, hogy miként tehet panaszt az eljárás ellen. Az egyik megkérdezett rendőr válasz nélkül bement egy helyiségbe, ekkor a panaszos megpróbálta egy másik helyiségbe belépve megszerezni a kért információt. A bent lévő tiszt azonban ráüvöltött, hogy azonnal menjen ki, mert a helyiség, ahová belépett a panaszos, szolgálati helyiség. Végül nagy nehezen talált a panaszos egy rendőrt, aki szóba állt vele, és némi segítőkészséget mutatott, de használható információt nem adott arról, hogy milyen címre, és kinek tehet az ügygel kapcsolatban panaszt.

Amikor később felkereste a kapitányságot, többszöri rákérdezés után is téves információt kapott. A rendőrségen arról tájékoztatták, hogy 8 munkanap áll a rendelkezésére ahhoz, hogy a Testülethez benyújtsa a panaszát, de később a panaszos az internetről megtudta a Testület telefonszámát, amelyet felhívva tájékoztatták róla, hogy 8 naptári nap a határidő.

A panaszbeadványban a panaszos összegezve a panaszban leírtakat kifejti, hogy 2010. december 29-én egy elszólása miatt 7 órán át korlátozták a személyi szabadságát úgy, hogy megalázták, testileg és lelkileg is bántalmazták, teljesen megszakadt a kapcsolata a külvilággal, és szinte elájult az éhségtől. A panaszos leírta, hogy sokkos állapotban követhetett el hibát, de az semmiképpen nem volt arányban azzal az embertelen bánásmóddal, ami miatt panasszal kíván élni.

A panaszos mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az illetékes rendőr-főkapitánysághoz, és kérte, hogy az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, illetve a megkeresésben szereplő konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját küldjék meg a Testület részére.

A rendőrség a Testület felvilágosítás-kérésére az alábbi iratokat bocsátotta rendelkezésre.

1) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) Hivatalának hivatalvezetője 2011. február 3-án kelt átiratában előadta, hogy a panasz kivizsgálása alapján a sérelmezett intézkedéssel kapcsolatban megállapítást nyert, hogy a panaszossal szemben Budapest, B. G. utcában 2010. december 29-én, 12 óra körüli időben kezdeményeztek intézkedést a rendőrök azért, mert a panaszos az úttesten bizonytalanul sétált. A panaszossal szemben a BRFK kerületi Rendőrkapitányság beosztottjai intézkedtek. Hangjelzéssel figyelmeztették szabálysértő magatartására, melyre nevezett az „Anyádat!” kijelentéssel reagált.

Az intézkedés kiváltó oka az volt, hogy a panaszos megszegte a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) rendelkezéseit. A rendőrök a fentiek miatt intézkedés alá kívánták vonni a panaszost, azonban a panaszos azon felszólításra, hogy igazolja magát, elszaladt a Keleti pályaudvar irányába, ezzel megkísérelte kivonni magát a rendőri intézkedés alól.

Az intézkedés kezdeményezésének jogalapját a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 13. § (1) bekezdése és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése teremtette meg.

A KRESZ 21. § (5) bekezdése szerint „a gyalogos az útesten a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen, ha pedig a közelben kijelölt gyalogos-átkelőhely nincs,

a) lakott területen levő főútvonalon az útkeresztvezérlésnél (a járda meghosszabbított vonalában), valamint a menetrend szerint közlekedő jármű megállóhelyén levő járdaszívet és az ahhoz közelebb eső járda között (a járdaszívet teljes hosszában),

b) egyéb helyen bárhol,
a legrovidebb áthaladást biztosító irányban mehet át.

(6) A gyalogos az útestre akkor léphet, ha meggyőződött annak veszélytelenségéről. Az útestre váratlanul nem léphet, köteles az útesten késedelem nélkül átmenni és tartózkodni minden olyan magatartástól, amely a járművek vezetőit megzavarhatja vagy megtévesztheti.

(8) A gyalogos olyan helyen, ahol a járművekkel szemben elsőbbsége nincs, mielőtt az útestre lép, köteles meggyőződni arról, hogy áthaladásával a járműforgalmat nem zavarja. Nem léphet az útestre, ha a jármű olyan közel van, hogy annak zavarása nélkül az útesten átmenni nem tud.”

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján a rendőrök intézkedést kezdeményeztek a panaszossal szemben, személyazonosságának igazolására szólították fel. A panaszos azonban - maga által is bevallottan - a helyszínről megkísérelt elmenni, elfutni, magát többszöri felszólítás ellenére sem igazolta, ezzel a rendőri intézkedés alól megkísérelte kivonni magát. Amikor a rendőrök utolérték, velük szemben agresszíven lépett fel, hangosan azt kiabálta, hogy „utálom a rendőröket, rohadt rendőrök, a kurva anyátokat!“, továbbra sem volt együttműködő, személyazonosságát nem igazolta, ezért az intézkedő rendőrök közölték vele, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján, „igazoltatás megtagadása” miatt előállítják a kapitányságra. A panaszos a fenti felszólítás ellenére sem engedelmeskedett a rendőri utasításnak, ezért a rendőrök az előállítás végrehajtása érdekében a panaszost felkarjánál fogva kísérelték meg a szolgálati gépkocsihoz kísérni, ő azonban továbbra is ellenállt, kiabált és próbált kiszabadulni.

Agresszív magatartása és folyamatosan hangoztatott eltávozási szándéka miatt az Rtv. 19. §-a, 47. §-a és 48. §-a, továbbá a Szolgálati Szabályzat 60. § alapján vele szemben bilincset alkalmaztak. A bilincselés közben a panaszos megtámadta az intézkedő rendőröket, egyiküket lábon rúgta, illetőleg megkarmolta őket.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 229. § (1) bekezdése szerint, aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásban erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A személyazonosság igazolásának megtagadásán túlmenően a rendőrök sérelmére elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye megalapozta az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előállítási ok alkalmazását.

A panaszos bilincselése - az előállításról készült rendőri jelentés szerint - 2010. december 29-én 11 óra 56 perctől 13 óra 15 percig tartott.

A panaszost előállítását követően meghallgatta a rendőrök parancsnoka, melyről jelentést készített, továbbá sor került a panaszos orvosi vizsgálatára. Elsőként a Gy. utcai rendőrségi objektumba vitték, ahonnan a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügyi- és Fogdaorvosi Alosztály orvosa a Szent János Kórházba utalta további - traumatológiai és pszichiátriai - vizsgálatokra.

Ezt követően a panaszost 2010. december 29-én 18 óra 45 perckor - a Budapesti Nyomozó Ügyészség vezetőjének utasítására - szabadították.

2) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Őr-, és Járőrszolgálati Alosztály vezetője által 2010. december 29-én készített parancsnoki kivizsgálás tartalmában megegyezik a megbízott kapitányságvezető által 2010. december 30-án készített összefoglaló jelentéssel. Az iratok a következőket tartalmazzák.

2010. december 29-én a Budapest B. téren N. Z. r. őrmester sérelmére, a Budapest, D. Gy. út 18-24 sz. előtti járdarészen pedig Sz. O. r. törzsőrmester sérelmére a panaszos hivatalos személy elleni erőszakot követett el.

2010. december 29-én 7 órától 19 óráig volt szolgálatra beosztva szolgálati gépkocsival Sz. O. r. törzsőrmester és N. Z. r. őrmester. Eligazításukat 29-én 7 órakor F. I. r. zászlós tartotta.

A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy a rendőrök 2010. december 29-én a Budapest, B. G. utcán haladtak a szolgálati gépkocsival, amikor arra lettek figyelmesek, hogy egy hölgy (a panaszos) az úttesten bizonytalanul sétál.

Mivel az úttest latyakos és jeges volt, a gyalogos közlekedés azon balesetveszélyesnek minősült, ellenben a járda mind a két oldalon tisztított állapotú volt, ezért figyelmeztetésként Sz. O. r. törzsőrmester a panaszosra dudált. A dudálásra a panaszos hátranézett, majd az út szélére, a parkoló gépkocsik közé lépett. Amikor elhaladtak mellette a szolgálati gépkocsival hallották, hogy a panaszos azt mondja „anyádat”.

Ezt követően a rendőrök félrehúzódtak B. G. u. 4. sz. előtt a szolgálati gépkocsival, majd mikor a panaszos az úttesten továbbhaladva a gépkocsi mellé ért, felszólították, hogy igazolja magát. A panaszos rájuk nézett, majd a Keleti pályaudvar felé kezdett el szaladni.

Amikor észlelték, hogy a panaszos nem tesz eleget a rendőri intézkedésnek és próbál elmenekülni, a „törvény nevében” felszólították, hogy álljon meg, majd utána futottak és a Budapest B. téri építkezésen átvezető fahídon megállították. Ekkor ismét felszólították a panaszost, hogy igazolja magát, aminek ő továbbra sem tett eleget. Kérdésre, hogy miért futott el, azt válaszolta, hogy fontos dolga van, és hogy nem ér rá.

A panaszos ekkor agresszíven lépett fel a rendőrökkel szemben, kezeivel kapálódzó mozdulatokat tett feléjük, és többször megpróbált a helyszínről távozni. Hangosan azt kiabálta, hogy: „Utálok a rendőröket, rohadt rendőrök, a kurva anyákat!” Ekkor a rendőrök közölték vele, hogy az igazoltatás megtagadása miatt elő fogják állítani a Budapest kerületi Rendőrkapitányságra.

A szolgálati gépkocsihoz próbálták kísérni, de mivel a panaszos agresszíven viselkedett, és tartani lehetett szökésétől, Sz. O. r. törzsőrmester a jobb kezét, N. Z. r. őrmester a bal kezét

fogta meg, és úgy húzták el a gépjárműhöz, miközben a panaszos folyamatosan ellenállt, kiabált, és próbált kiszabadulni.

A gépjárműhöz érve a panaszost felszólították, hogy vele szemben a „törvény nevében” bilincset fognak használni, mert magatartása továbbra is agresszív. A bilincselés közben lábaival felváltva hátra, N. Z. r. őrmester irányába rúgott több esetben, és az őrmestert a jobb, illetve a bál lábán el is találta, illetve a jobb kézfejét megkarmolta, majd a szolgálati gépjármű jobb oldali hátsó ajtajába rúgott bele. A bilincset ekkor N. Z. r. őrmester helyezte fel a panaszos kezeire hátra helyzetbe, majd a szolgálati gépkocsiba beültették, ahol a panaszos ismételten belerúgott N. Z. r. őrmester lábaiba.

A bilincselés 11 óra 56 perckor kezdődött és 13 óra 15 percig tartott.

Mielőtt elindultak a gépkocsival, a panaszos panaszkodott, hogy a bilincs nagyon szorítja a kezét. Ezt a rendőrök figyelembe vették, és az esetleges sérülés elkerülése, valamint a biztonságos szállítás miatt a kezeit előre helyzetbe bilincselték.

A kapitányságra érve és a gépjárműből kiszállva a panaszost Sz. O. r. törzsőrmester jobb kezével, a bilincsnél fogva kísérte a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság épületébe, miközben a panaszos továbbra is erőteljes ellenállást tanúsított: lábaival visszatartotta magát, valamint Sz. O. r. törzsőrmester jobb kezének mutatóujját megkarmolta, ezzel vérző hámsérülést okozott.

A kivizsgálás során Ny. r. főhadnagy meghallgatta a panaszost a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság aulájában. A meghallgatást a r. főhadnagy neve, rendfokozata és az előállítás tényszerű közlésével kezdte meg. Ezen közlés során a panaszos többször a szavába vágott, és kifogásolta a rendőri intézkedés jogszerűségét. A közlés után a panaszos kérdésre jelezte, hogy a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel szemben panasszal él. Kérdésre szintén előadta, hogy a csuklója fáj, és megmutatta, hogy kezein bőrpírosodás látható. Arra a kérdésre, hogy azonnali orvosi ellátást kér-e, nemmel válaszolt, majd felszólításra megadta személyes adatait.

A panaszos elmondta, hogy a panaszban megjelölt napon 11 óra 45 perc körüli időben sietve haladt a Budapest, B. G. utcában az úttesten, amikor egy, az úttesten mögötte közlekedő gépkocsi a háta mögül rádudált. Ezt hallotta, majd a dudáló gépkocsira nézett, (elmondása alapján egyértelműen felismerte, hogy az rendőrségi gépjármű), és odaszólt „Anyádat!” Ezután tovább haladt az úttesten. Elmondása szerint a következőkben már csak arra lett figyelmes, hogy követik az egyenruhás rendőrök. Ezt látva szaladni kezdett a B. tér irányába. Arra nem emlékezett, hogy a rendőrök a futása közben mondtak-e neki valamit vagy sem.

Ismételten feltett kérdésre a panaszos bizonytalanná vált, és inkább azt mondta, hogy már nem emlékszik a történetekre. A meghallgatás során hangulata változó volt, hol nyugodtan viselkedett, hol hirtelen ingerültté vált, sírni kezdett.

Elmondta, hogy a B. téren csuklóját megfogta az egyik rendőr (nem emlékszik, melyik kezét melyik rendőr fogta meg), majd dulakodni kezdtek, mert meg akart szökni a rendőröktől, mindenképpen ki akarta magát vonni az intézkedés alól. Ezt azzal indokolta, hogy ő nem követett el semmit, és 12 órára zongoraóra sietett. Mivel nem tudott elszökni, a járőrök „visszavonszolták a rendőrautóhoz”. A visszavonszolás alatt a panaszos azt értette, hogy ő

próbált szabadulni, testét begörnyesztette, hogy a járőrök ne tudják elkísérni a gépkocsihoz. A járőrök ilyen pozícióban, karjainak megfogásával vonszolták kb. 20 métert.

Kérdésre, hogy a járőrök közöltek-e vele valamit az üldözés, valamint a visszahurcolás során, csak annyit válaszolt, hogy lehet, nem emlékszik rá. Elmondása szerint a kocsinál, amikor megpróbálták megbilincselni, ő minden áron ki akart szabadulni a rendőrök szorításából, nem akarta, hogy bilincs kerüljön rá. Ezt a magatartását teljesen természetesnek vélte. Elmondása szerint szabadulásának elérése végett mindent bevetett.

Kérdésre, hogy kezeit a járőrök a gépkocsinál előre vagy hátra helyzetbe bilincselték egyértelműen azt közölte, hogy előre helyzetbe bilincselték. Miután befejezte előbbi mondatát, közölte - ekkor már bizonytalanul -, hogy nem is emlékszik arra, hogy előre vagy hátra bilincselték a kezeit.

A meghallgatás ezen részén panasszal élt az ellen, hogy senki sem közölte vele, hogy miért került be a Rendőrkapitányságra. Ekkor Ny. r. főhadnagy közölte vele, hogy a meghallgatás kezdetén, közvetlenül a nevének és rendfokozatának ismertetése után közölte vele a személyes szabadság korlátozásának pontos indokait, mely közlésbe a panaszos többször közbeavatkozott. Erre a panaszos közölte, hogy erre ő már nem emlékszik.

Ezt követően Ny. r. főhadnagy közölte a panaszossal, hogy alkoholos befolyásoltságának megállapítása végett alkoholszondát alkalmaz nála, melyet tudomásul vett. Drager (ARAB-176) alkoholszonda alkalmazása során a rendőrök megállapították, hogy a panaszos nem áll alkoholos befolyásoltság alatt. A panaszos el is mondta, hogy alkoholt nem fogyasztott.

Ny. r. főhadnagy Drager (ARAB-176) alkoholszondát alkalmazott 13 óra 5 perckor Sz. O. r. törzsőrmesternél és N. Z. r. őrmesternél is, az ellenőrzés során egyik esetben sem állapított meg alkoholos befolyásoltságot a készülék.

Mivel a panaszos a csuklóján látható bőrpír keletkezésének körülményeit panaszolta, egészségének védelme érdekében Ny. r. főhadnagy intézkedett orvosi intézetbe (BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügy- és Fogdaorvosi Alosztály) történő kísérésére.

A panaszosnál M. r. főtörzsőrmester ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre, mely során közbiztonságra különösen veszélyes eszközt nem talált.

Fentieket követően Ny. r. főhadnagy a helyszínt és az intézkedésnél igénybe vett szolgálati gépjárművet megtekintette, és megállapította, hogy helyszíni szemle lefolytatása nem indokolt. A helyszínről és a szolgálati gépjárműről fényképeket készített. A szolgálati járművön a használat során keletkezett „kosz elkenődése látható”, azon sérülés, anyagi kár nem volt észlelhető.

Sz. O. r. törzsőrmester esetében az orvosi vizsgálat megállapította, hogy sérülése nyolc napon belül gyógyuló, további ellátást nem igényel. Ny. r. főhadnagy mellékelte a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügy- és Fogdaorvosi Alosztály orvosa által készített látaleletet.

N. Z. r. őrmester esetében az orvosi vizsgálat során a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi

Technikai Osztály Bűnügy- és Fogdaorvosi Alosztály orvosa megállapította, hogy sérülése nyolc napon belül gyógyuló, további ellátást nem igényel.

A panaszost a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügy- és Fogdaorvosi Alosztály orvosa megvizsgálta, láttelepet állított ki, valamint traumatológiai és pszichiátriai vizsgálatra a Szent János Kórházba utalta. A készített láttelepet, valamint a vizsgálati lapokat a parancsnoki kivizsgáláshoz mellékeltek.

Az esemény helyszínére adatgyűjtés és tanúkutatás végett Ny. r. főhadnagy kiküldte V. r. törzsőrmestert és I. r. őrmestert, az erről készült jelentést szintén mellékelte.

A jelentés megállapítással zárul, mely a következőket tartalmazza. Ny. r. főhadnagy megállapította, hogy Sz. O. r. törzsőrmester hangjelzést a KRESZ 30. § alapján adott. A rendőrök intézkedésüket a KRESZ 21. § (1) bekezdésben meghatározott szabály megsértése miatt, valamint az Rtv. 29. § (1) bekezdésben (közlekedésrendészeti ellenőrzés), valamint a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdésben foglaltak alapján kezdték meg. Sz. O. r. törzsőrmester és N. Z. r. őrmester az Rtv. 47. §-a alapján és az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményére figyelemmel alkalmazott testi kényszert. Sz. O. r. törzsőrmester a kezek hátra helyzetbe bilincselését az Rtv. 48. § b), c) és d) pontjai alapján hajtotta végre.

Az intézkedés során a panaszos az Rtv. 19. §-ban meghatározottakkal ellentétben nem hajtotta végre a rendőr utasításait, ki akarta vonni magát az intézkedés alól. A panaszos igazoltatását a rendőrök az Rtv. 29. §-a szerint próbálták végrehajtani, mivel azonban ez nem vezetett eredményre - figyelemmel az Rtv. 29. § (4) bekezdésben, valamint az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározottakra - elfogták és előállították a BRFK VII. Kerületi Rendőrkapitányságra. A panaszos elfogására a Btk. 299. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény elkövetése miatt, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján került sor. A személyes szabadság korlátozása 11 óra 53 perckor kezdődött meg. M. r. főtörzsőrmester a ruházat- és csomagátvizsgálást az Rtv. 31. § alapján hajtotta végre.

Ny. r. főhadnagy megállapította, hogy a panaszossal jogait, illetve az előállítás okát az intézkedő rendőrök ismertették az intézkedés helyszínén, továbbá Ny. r. főhadnagy a kapitányságon. A panaszos kiértesítendő személyt nem jelölt meg.

Ny. r. főhadnagy megállapította továbbá, hogy az esemény során Sz. O. r. törzsőrmester a jobb mutatóujján, N. Z. r. őrmester a jobb csuklójának felső részén szenvedett sérülést. Megjegyzi, hogy az intézkedés során anyagi kár nem keletkezett.

Ny. r. főhadnagy felvette a kapcsolatot az Erzsébetvárosi Térfigyelő Központ szolgálatos parancsnokával, T. r. zászlóssal, aki elmondta, hogy a fenti helyszín közelében kamera található, amely az eset idején pásztázó üzemmódban működött. A felvételen annyi látható, hogy egy hölgy gyalogosan halad a B. G. úton, mellette pedig elhalad a járőr gépkocsi. Ezt követően a sérelmezett eseményeket a kamera nem rögzítette.

Ny. r. főhadnagy 2010. december 29-én felvette a kapcsolatot az ügyészséggel. Az eljáró ügyész közölte, hogy a szükséges rendőri intézkedések végrehajtását, valamint az orvosi ellátást követően a panaszos őrizetbe vételét nem tartja szükségesnek. Ny. r. főhadnagy 2010. december 30-án intézkedett az iratok megküldéséről az ügyészségnek.

A fentiek alapján a r. főhadnagy szerint a Sz. O. r. törzsőrmester, N. Z. r. őrmester és M. r.

főtörzsőrmester által végrehajtott intézkedések jogszerűen és szakszerűen, az arányosság követelményeinek figyelembevételével kerültek végrehajtásra. A fentiek alapján a panaszos ellen a Btk. 229. § (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetése miatt büntető feljelentést tett Ny. r. főhadnagy.

Az ügyeletes tiszt engedélyével a panaszost 2010. december 29-én 18 óra 45 perckor szabadon bocsátották. Az előállításról igazolás készült, melynek egy példányát a panaszosnak átadták.

3) Az elfogás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2010. december 29-én készült jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben aznap 11 óra 53 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatást, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérést követő elfogást, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján magát hitelt érdemlően igazolni képtelen, illetve az igazolást megtagadó személlyel szembeni előállítást alkalmaztak és az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján a panaszost, mint személyi szabadságában korlátozott személyt átvizsgálták.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszer, és az Rtv. 48. § a-d) pontjai alapján bilincset alkalmaztak.

A jelentés tartalmában egyebekben megegyezik a 2) pont alatt ismertetett parancsnoki kivizsgálásban foglaltakkal.

4) Az elfogás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló, 2010. december 29-én kelt parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján történt igazoltatása, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérést követő elfogása, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján magát hitelt érdemlően igazolni képtelen, illetve az igazolást megtagadó személlyel szembeni előállítása és az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján történt átvizsgálása jogszerű és szakszerű volt. A panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján alkalmazott testi kényszer, és az Rtv. 48. § a-d) pontjai alapján a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. Az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása megfelelt az arányosság követelményének.

5) A rendőrség továbbította B. r. zászlós 2010. december 29-én készült jelentését, mely a következőket tartalmazza.

Szolgálati teljesítése során az eligazításon elhangzottak szerint visszatérően ellenőrizte a B. G. utca – B. tér kereszteződését, mivel ott elszaporodtak az engedély nélküli árusok, valamint a lopások, zsebolpások.

Egyik ellenőrzése során, 12 óra 10 perc körüli időben arra lett figyelmes, hogy egy szolgálati gépkocsi áll meg előtte, és abból N. Z. r. őrmester és Sz. O. r. törzsőrmester szállnak ki sietősen, és egy hölgy után szaladnak, aki szemmel láthatóan előlük szalad. A r. zászlós hallotta, hogy a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával próbálják a hölgyet megállásra késztetni.

Az esetet észlelve a kollégákat segítve utánuk ment, de mire a közelbe ért, addigra már utolérték a panaszost a Budapest, B. téri 4-es metró építkezésén átvezető fa „hídon”, és megállították. Ekkor többször igazolásra szólították fel a panaszost, aki ennek egyetlen

alkalommal sem tett eleget. Azt mondta, hogy siet, végül kezével egyre erélyesebben hadonászni kezdett az intézkedő rendőrök irányába.

Ezt követően a panaszt figyelmeztették, hogy amennyiben továbbra sem igazolja magát, előállítják a Rendőrkapitányságra. A panaszos továbbra sem adta át az iratait, és ellenállt, hadonászott, menekülni próbált. Az eljáró rendőrök figyelmeztették, hogy amennyiben nem engedelmeskedik a rendőri utasításnak, úgy testi kényszert, valamint bilincset fognak alkalmazni. A panaszos azonban továbbra sem mutatott hajlandóságot arra, hogy a rendőri intézkedésnek alávesse magát, sőt viselkedése agresszívabb, ellenállóbb lett.

Ekkor az eljáró rendőrök a felkarjánál fogva a panaszt a gépjárműhöz kísérték. A panaszos továbbra is ellenállt, így ismételten figyelmeztették, hogy vele szemben bilincset fognak alkalmazni, ekkor a hölgy kiabálni, sikítózni kezdett, majd több alkalommal megrúgta a szolgálati gépkocsit a jobb hátsó ajtajánál.

A panaszos kezeinek hátra bilincselését követően megkísérelték beültetni a szolgálati gépkocsiba, de amikor a panaszos már félig ült a járműben, akkor ismét rugdosódni kezdett, ezáltal több alkalommal megrúgta a lábán N. Z. r. őrmestert.

A BRFK kerületi Rendőrkapitányságon Ny. r. hadnagy utasította a r. zászlóst, hogy mivel az esetnek szemtanúja volt, így arról készítsen írásos jelentést. A r. zászlós az intézkedésben tevőlegesen nem vett részt, annak csak szemlélője volt.

6) A BRFK kerületi Rendőrkapitánysága által kiállított igazolás szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2010. december 29-én 11 óra 53 perctől 18 óra 45 percig tartott. Az előállítás időtartama alatt a panaszosnak sérülése keletkezett, és az intézkedéssel szemben panasszal élt. A panasz konkrét megjelölésénél az szerepel, hogy a panaszos számára az egész eljárás hajmeresztő és hihetetlen volt.

7) A 2011. február 8-án készült kiegészítő parancsnoki kivizsgálás során meghallgatási jegyzőkönyvet vettek fel, melyben Sz. O. r. törzsőrmestert nyilatkoztatták a panaszos élelmezésével kapcsolatban, S. r. törzsőrmestert pedig az átkíséréssel kapcsolatban.

a) A meghallgatás során Sz. O. r. törzsőrmester a következőket adta elő.

A rendőri intézkedés során a panaszos nem jelezte, hogy éhes lenne. Mivel nevezettet nem fogdán helyezték el, így az élelmezése sem volt megoldott. Az átkísérést más rendőrök foganatosították, így arról Sz. O. r. törzsőrmesternek nem volt tudomása, hogy az átkísérés során a panaszosnak lett volna ilyen irányú megjegyzése.

b) S. r. törzsőrmester a következőket nyilatkozta.

A rendőri intézkedés foganatosításakor nem volt jelen, feladata az átkísérés volt a Gy. utcai objektumban. Emlékezete szerint a panaszos az átkísérés során élelmet nem kért, nem jelezte, hogy éhes.

A Gy. utcában az orvosi vizsgálat után a panaszos jelezte, hogy szeretne inni az automatából, aminek lehetőségét a r. törzsőrmester biztosította.

A Szent János Kórházban, ahová második alkalommal vitték a panaszt, hogy a sérüléseit megröntgenezzék, a panaszos jelezte, hogy szeretne inni az automatából. Ekkor a r.

törzsőrmester odakísérte a panaszost az automatahoz, majd elővette a pénzét, és látta, hogy nem elég, ezért végül nem ivott.

Az átkísérés során a r. törzsőrmester végig használt bilincset, mivel az átkísérési utasításban benne volt, hogy 2 fő rendőrbilincs és vezetősíj alkalmazásával hajtsa végre az átkísérést.

8) N. r. alezredes, a BRFK Kerületi Rendőrkapitányságának vezetője 2011. április 12-én kiegészítő parancsnoki kivizsgálást készített, melyben a következőket rögzítette. A panaszossal szemben bilincset 2010. december 29-én 11 óra 53 perctől 13 óra 15 percig használtak az intézkedő rendőrök. A bilincselés célja az Rtv. 48. § b), c), d) pontjaiban foglaltak szerint az előállítás során a támadás és szökés megakadályozása, ellenszegülés megtörése volt.

Mivel a panaszos csuklóin bőrpír volt látható, ezért az intézkedést kivizsgáló parancsnok – a panaszos egészségének megóvása érdekében - orvosi vizsgálatra a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügyi- és Fogdaorvosi Alosztály orvosához vitette. Ennek során a főügyeletes a Szolgálati Szabályzat 60. § (2) és (3) bekezdése értelmében – „(2) Az előjáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. (3) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani.” – az átkísérési utasításban bilincselést határozott meg.

A parancsnoki kivizsgálás megállapítása szerint a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdése alapján a bilincshasználat az intézkedés teljes időszakában indokolt volt. A dokumentum idézi a hivatkozott jogszabályhelyet, és megállapítja, hogy arra tekintettel a Magyar Köztársaság Rendőrségének Fogdaszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 19/1996. ORFK utasítás (továbbiakban: Fogdaszabályzat) 75. pontjában foglaltak alapján a főügyeletes átkísérési utasításban határozta meg a fogvatartott kísérésének módját és a kísérorr felszerelését. A 75. pont szerint ugyanis, „A fogva tartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogva tartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg a fogva tartott kísérésének módját, a kísérorr létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét, a fogdán kívüli kísérés időpontját, helyét; büntetés-végrehajtási intézetbe történő kísérés esetén a felsoroltakon kívül a személy átvételéhez szükséges adatokat is. A kísérést elrendelő parancsnok meghatározhatja, hogy a kísérorr géppisztollyal is legyen felszerelve. A kísérés megszervezése a kísérést végrehajtó rendőr parancsnokának a feladata.”

A Fogdaszabályzat 74. pontja leírja továbbá a fogdán kívüli kísérés és őrzés szabályait, melyből egyértelműen kitűnik, hogy a rendszeresített felszerelésen felül a kísérorr feladatát bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel kell, hogy végrehajtsa. „74. A kísérorr feladatára a rendőrség hivatásos állományú tagja jelölhető ki. A kísérorr őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse.”

A fogdaorvos a panaszost megvizsgálta, láttelepet állított ki, valamint traumatológiai és pszichiátriai vizsgálatra a Szent János kórházba utalta. A vizsgálat lefolytatása közben az orvos kérésére a rendőrök eltávolították a bilincset a panaszosról, és az ajtó előtt várakoztak.

Az orvosi vizsgálatok során, és a röntgenre várva az Rtv. 48. § b)-c) pontjában foglalt szökés és támadás megakadályozása indokolta a bilincshasználatot. Az orvosi vizsgálat - röntgen -

megkezdésekor a bilincset ismételten eltávolították a panaszosról, melynek befejeztével a fentiek miatt azt ismételten visszahelyezték rá.

A bilincshasználat a vizsgálatok befejezését követően a Rendőrkapitányságra történt visszaszállítás után szűnt meg, mivel a fentiek miatt a fogdán kívüli kísérés és őrzés szabályai addig voltak irányadóak.

Arra a kérdésre, hogy ténylegesen mennyi ideig volt a panaszoson bilincs, a parancsnoki kivizsgálás a következőket rögzíti. A bilincs használata ténylegesen csak a jogszabályokban meghatározott ideig, tehát az előállítás befejezéséig (11 óra 53 perctől 13 óra 15 percig), illetve az átkísérések végrehajtásáig történt. Az átkísérések pontos idejét az ügyészségnél - a hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt - tett feljelentés kapcsán megküldött iratokból (átkísérési utasításból) lehet pontosan megállapítani.

A panaszos előállítását követően Ny. r. főhadnagy alosztályvezető a rendőri intézkedés kivizsgálása céljából meghallgatta a panaszost, majd S. r. főtörzsőrmester vezetésével a fent említett fogdaorvoshoz, illetve az Egészségügyi Intézetbe történő átkíséréseket hajtották végre. Mindezek után az ügyeletes ügyész közölte Ny. r. főhadnaggal, hogy a szükséges rendőri intézkedések megtétele után, valamint az orvosi ellátást követően a panaszos szabadítását hajtsák végre, amely 2010. december 29-én 18 óra 45 perckor megtörtént.

9) V. L. r. törzsőrmester 2010. december 29-én kelt jelentésében előadta, hogy Ny. r. főhadnagy utasítására tanúkutatót végzett a B. téren. Ennek során meghallgatta B. K-t, aki szilveszteri játékokat árusított a helyszínen. Elmondta, hogy aznap, a késő délelőtti órákban arra lett figyelmes, hogy egy nő szalad a B.G. utcán a B. tér irányába a G. utca felől. Mögötte két rendőr szintén futva követi. A nő a B. G. utca és a B. tér kereszteződésében lévő, az ott lévő építkezésen átvezető, palánkokkal körbekerített fahídon elindult a B. téri pályaudvar főbejárata felé. Ezt követően nem látta az eseményeket, de a nő kiabálását hallotta. Az esemény kb. 10 percig tarthatott, majd a rendőrök az agresszív nőt megbilincseltek és a rendőrautóba ültették. A helyszínen több tanút nem tudott felkutatni.

10) Az Sz. O. törzsőrmester sérüléseiről 2011. december 29-én 14 óra 5 perckor felvett látlelet a kórelőzmény leírásánál az alábbiakat tartalmazza. A rendőrök „beszólás” miatt igazoltatni szerettek volna egy hölgyet, aki ennek nem tett leget. A nevét csak a kapitányságon tudták meg. Elszaladt a rendőrök elől, kb. 20 m futás után sikerült megállítani. A kollegája a panaszost a kabátjánál fogva tartotta vissza. A panaszos erőszakosan ellenállt, rúg-kapált, sikítozott, a kezeivel hadonászott, rugdosott. Amikor megpróbálták megbilincselni az autónál, akkor is ellenállt, belerúgott a gépjárműbe, megfeszítette magát. Csavarta a kezét és megfeszítette a csuklóját. A kapitányságra történő bevezetés során szándékosan, erőszakosan belevágta körmét a rendőr jobb kezének mutatóujjába, azon sérülést okozott. Eközben folyamatosan szitkozódott, szidta a rendőrséget.

A keletkezett sérülés a jobb kéz II. ujján található, lebenyes vágott sebzés felszínes szivárgó vérzéssel. A sérülés gyógytartama 8 napon belüli. Tetanusz védőoltás szükségességének eldöntése véget sebészeti konzíliumra utalják.

11) N. Z. őrmester sérüléseiről 2011. december 29-én felvett látlelet (1 oldal) rögzíti, hogy a jobb kézfejen „V” alakú vörhenyes csíktól elválkozás látható kisméretű hámfoszlással, ami megfelel egy karmolás okozta sérülésnek. A térdizület patella felett kifejezett hyperemia (bőrvörösség) látható enyhe duzzanattal, kisméretű nyomás érzékenységgel. Ez megfelel a

tompa ütés, rúgás okozta sérülésnek. Ezek a változások a későbbiekben látványosabbak is lehetnek. A sérülések gyógytartama 8 napon belüli. A térd sérülés miatt traumathológiai konzíliumra utalják..

III.

1) A Testületnek elsőként azt kellett értékelnie, hogy a panaszolt intézkedések, illetve eljárási cselekmények közül melyek vizsgálatára van hatásköre.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Testület hatáskörébe azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fent ismertetett hatásköri szabályok alapján a kórházi pszichológus eljárásának megítélése – a panaszos szerint részrehajlóan viseltetett a rendőrök irányába, és minden empátiát mellőzve próbált meg informálódni a panaszos elmeállapotáról, illetve nem létező részleteket próbált kicsikarni a panaszostól, – nem tartozik a Testület hatáskörébe.

Ugyanakkor a panaszbeadvány további részeire a Testület hatásköre a fent ismertetett jogszabály alapján megállapítható, ezért a Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszos igazoltatásának, előállításának, valamint a bilincs alkalmazásának jogszerűségét, valamint azt, hogy a rendőrök eleget tettek-e az intézkedéssel összefüggésben felmerülő kötelezettségeiknek.

A vizsgált rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. §-ában rögzített emberi méltósághoz és az 55. § (1) bekezdésben rögzített a személyi szabadsághoz való alapvető jogát, valamint az 59. § (1) bekezdésében rögzített személyes adatok védelméhez való jogát, és az 57.§ (5)bekezdésben szabályozott jogorvoslathoz való jogát az alábbiak szerint.

2) A Testület elsőként a panaszos igazoltatásának jogszerűségét értékelte.

A panaszos előadása szerint ő épp az úttesten közlekedett sietve, amikor arra lett figyelmes, hogy egy autó halad mögötte, amely ezen az útszakaszon szokatlan módon rádudált. Mivel a panaszos ideges volt amiatt, nehogy elkéssen, irritálta a túlkölés, és kiszaladt a száján a következő felkiáltás: „anyád!”. Csak ezután vette észre, hogy egy rendőrautó dudált rá, és

nyilván a rendőrök is hallották a megjegyzését. Azért, hogy odaérjen a templomba, és ne veszítsen a magyarázkodással időt, elfutott a rendőrök elől a helyszínről. A rendőrök később, bent a kapitányságon azt állították, hogy kiáltottak utána, de ő abból semmit nem hallott.

A különböző rendőrségi iratok az intézkedés okát eltérően jelölték meg. Az összefoglaló jelentések és a később készült parancsnoki kivizsgálások a történeteket úgy írták le, hogy az intézkedő járőrök az úton haladtak a szolgálati gépkocsival, amikor észlelték, hogy a panaszos a latyakos úttesten bizonytalanul sétál annak ellenére, hogy a járda mind a két oldalon tiszta. E tény miatt felmerült annak a gyanúja, hogy a panaszos magatartásával megsértette a KRESZ 21. §-ának (1) bekezdésében rögzített előírást („A gyalogosnak a járdán, ahol pedig járda nincs, a leállósávon, az útpadkán vagy a kerékpárúton kell közlekednie.”). A szabálytalanságot észlelve a gépkocsit vezető rendőr a KRESZ 30. §-a alapján figyelmeztetésként a panaszosra dudált. A dudálásra a panaszos hátra nézett, majd az út szélére, a parkoló gépkocsik közé lépett. Amikor azonban a rendőrök elhaladtak mellette a szolgálati gépkocsival, hallották, hogy a panaszos azt mondja „anyádat”. Ezt követően a rendőrök félrehúzódtak a B. G. u. 4. sz. előtt a szolgálati gépkocsival, majd mikor a panaszos az úttesten továbbhaladva a gépkocsi mellé ért, felszólították, hogy igazolja magát. A panaszos rájuk nézett, majd a Keleti pályaudvar felé kezdett el szaladni.

Ugyanakkor az intézkedés napján az elfogás végrehajtásáról készült rendőri jelentésben a rendőr úgy írja le a történeteket, hogy a panaszos bizonytalanul sétált az úttesten, ezért rádudált, mire a panaszos „beszolt” a rendőröknek, ezért a rendőr a szolgálati autóval félre állt, és személyazonossága igazolására hívta fel a panaszost.

Az intézkedő járőr sérüléseiről készült látlelet is azt erősíti meg, hogy a panaszost a „beszólás” miatt vonták igazoltatás alá.

Az igazoltatás kezdeményezését az Rtv. széles körben alkalmazható rendőri intézkedési formává teszi az Rtv. 29. §-ában meglehetősen tágan meghatározott alkalmazási körrel, ugyanakkor ezen körön belül is egyértelmű követelmény a konkrét, egyértelmű cél megléte, az intézkedés célhoz kötöttsége. („29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”)

A Testület az intézkedés jogalapjának vizsgálata során érdemi döntésének meghozatalánál az eltérő hivatkozást tartalmazó jelentések közül az intézkedés napján készült jelentéseket vette alapul, tekintettel arra, hogy az idő múlásának befolyásoló hatása miatt nagy valószínűséggel az tartalmazza a legpontosabb, a valóságnak leginkább megfelelő információkat. Mindezek alapján nem fogadta el a rendőrség azon későbbi előadását, hogy a panaszos igazoltatását a KRESZ szabályok megsértése indokolta.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos igazoltatására eredetileg kellő jogalap hiányában, csupán a „beszólás” miatt került volna sor. Ugyanakkor a panaszosnak az a magatartása, hogy elfutott, gyanút keltett a rendőrökben arra, hogy a panaszos esetlegesen valamilyen jogellenes cselekménye miatt akarja kivonni magát a rendőri intézkedés alól, ezért ez a magatartás viszont már kellő okot adott a rendőröknek arra, hogy a panaszos után menjenek, és intézkedés keretében kérdőre vonják.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszosnak az a magatartása, hogy a rendőrök elől elfutott, megfelelő okot adott az igazoltatásra.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrök kellő jogalap hiányában kezdték meg a panaszos igazoltatását, ugyanakkor a panaszos magatartásával maga teremtett később megfelelő jogalapot az intézkedésre, ezért az elfutását követő igazoltatás miatt nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a személyes adatok védelméhez való joga.

3) A Testület ezután a panaszos előállításának jogszerűségét vizsgálta.

i) A panaszos panaszában előadta, hogy mivel nem akart elkésni a templomból, elfutott a helyszínről. A rendőrök később, bent a kapitányságon azt állították, hogy kiáltottak utána, de ő abból semmit nem hallott. Reflexből ellenállt a számára érthetetlen és elfogadhatatlan intézkedésnek, mire a rendőrök lefoglalták, bilincset raktak a kezére, és betuszkolták a kocsijukba. A rendőrök utólag azt állították, hogy belerúgott a rendőrautóba, de arra a panaszos egyáltalán nem emlékszik, és abszolút nem is volt rá oka, mert csak egy cél lebegett előtte: szabadulni akart a számára egyre félelmetesebb, érthetetlen helyzetből. Azt a panaszos elismeri, hogy ekkor már szinte magán kívül volt a történetek abszurditása és az idegesség miatt. A panaszos állítása szerint először a kapitányságon kérték tőle a személyi igazolványát.

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint a panaszos a felszólítás ellenére nem igazolta magát, sőt megkísérelte kivonni magát a rendőri intézkedés alól. Ekkor felhívták a figyelmét arra, hogy ha nem igazolja magát, elő fogják állítani, de ennek ellenére továbbra is ellenállt az intézkedésnek és a felszólításnak nem tett eleget, továbbra is agresszív volt. Az intézkedés során mind a két rendőrt bántalmazta.

Az intézkedő rendőrök előadását támasztja alá a helyszínen szolgálatot teljesítő B. r. zászlós jelentése, mely szerint 12 óra 10 perc körüli időben arra lett figyelmes, hogy egy szolgálati gépkocsi áll meg előtte, és abból N. Z. r. őrmester és Sz. O. r. törzsőrmester szállnak ki sietősen, és egy hölgy után szaladnak, aki szemmel láthatóan előlük szalad. A r. zászlós hallotta, hogy a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával próbálják a hölgyet megállásra késztetni. A rendőrök többször igazolásra szólították fel a panaszost, aki ennek egyetlen alkalommal sem tett eleget. Azt mondta, hogy siet, végül kezével egyre erélyesebben hadonászni kezdett az intézkedő rendőrök irányába. Ezt követően a panaszost figyelmeztették, hogy amennyiben továbbra sem igazolja magát, előállítják a Rendőrkapitányságra. A panaszos továbbra sem adta át az iratait, ellenállt, hadonászott, menekülni próbált.

A rendőri iratok szerint a panaszos igazoltatását a rendőrök az Rtv. 29. § szerint próbálták végrehajtani, mivel azonban ez nem vezetett eredményre – figyelemmel az Rtv. 29. § (4) bekezdésben előírtakra – az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján, valamint az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján elfoglalták és előállították a BRFK Kerületi Rendőrkapitányságára.

Tehát a rendőrök az előállítással összefüggésben az iratokban két jogalapot is megjelöltek, egyrészt a személyazonosság igazolásának tagadását, másrészt a szándékos bűncselekmény elkövetésén történt tettenérést.

a) Az állampolgárok rendőrökkel szembeni kötelezettségeit az Rtv. 19. §-a szabályozza, eszerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény

vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A Testület álláspontja szerint, noha a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy a panaszos igazoltatására eredetileg retorziós szándékkal került sor, még ez esetben is köteles lett volna a panaszos eleget tenni a rendőri felszólításnak és személyazonosságát igazolni, ugyanis a panaszosi nyilatkozatból egyértelműen kiderül, hogy a panaszos számára nem volt mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható, hogy a rendőri fellépésnek nincsen jogalapja. A panaszos maga is úgy nyilatkozik, hogy a rendőri intézkedés alól nem annak kétséget kizáró jogszerűtlensége miatt, hanem az esetleges késedelem veszélye miatt igyekezett kivonni magát.

Viszont azáltal, hogy a panaszos utóbb saját magatartásával teremtett alapot az igazoltatás alá vonására, az Rtv. 19. §-ban előírt kötelezettsége minden kétséget kizáróan fennállt, amely kötelezettség megszegése a Testület álláspontja szerint kellő jogalapot biztosított a rendőrök további, az Rtv. 19. §-a által biztosított tett intézkedések megtételére. Ilyen esetekben, mikor az igazolást az intézkedés alá vont megtagadja, az Rtv. 29. § (4) bekezdése teremti meg az előállítás lehetőségét. Eszerint a személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosság megállapítása más módon nem biztosítható, továbbá a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatottól fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A Testület az eset összes körülményének figyelembe vételével az intézkedő rendőrök és az eseményeket tanúként figyelemmel kísérő B. r. zászlós által elmondottakat fogadta el vizsgálata során szemben azon panaszosi állítással, hogy tőle csak a kapitányságon kérték az igazolványát a rendőrök, különös tekintettel arra, hogy maga a panaszos is elismerte, próbált minél előbb menekülni a kellemetlen helyzetből és ellenállt a rendőri intézkedésnek.

Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálata az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Jelen esetben az iratokból kitűnik, hogy a panaszos nem válaszolt a rendőrök kérdéseire, nem szolgált magyarázattal a viselkedésére, nem is azonosította magát, így az intézkedő rendőrök

nem tudták máshogy kideríteni, hogy elkövetett-e valamilyen jogellenes cselekményt, és okkal futott-e el előlük vagy sem, csak úgy, hogy ha a kapitányságra előállítják.

A Testület álláspontja szerint – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban foglaltakra - a panaszost az igazolás megtagadása miatt jogszerűen állították elő a rendőrök, figyelemmel a panaszos magatartására és ellenállására, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való joga nem sérült.

b) A rendőrségi iratok az előállítás másik jogalapjaként a Btk. 229. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény – hivatalos személy elleni erőszak – elkövetésén történt tettenérést jelölték meg.

A Btk. 229. § (1) bekezdése szerint hivatalos személy elleni erőszak büntetett követi el az, aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza

Az Rtv. 33. § (1) bekezdése szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A jelen esetben a panaszos maga is elismerte, hogy megpróbált szabadulni a szituációból és ellenállt az intézkedésnek. A rendőri előadást erősíti a helyszínen tartózkodó B. r. zászlós előadása is.

A csatolt orvosi látletelek tanúsítják, hogy a panaszos előállítása során mindkét rendőr 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett el, előadásuk szerint a panaszos az egyiküknek kezébe mélyítette a körmeit, a másiknak pedig a lábába rúgott.

Tekintettel arra, hogy az Rtv. tettenérés esetében nem ad mérlegelési jogkört a rendőrségnek, a rendelkezésre álló bizonyítékok (látletelek) alapján a Testület az előállítást jogszerűnek minősítette, amelynek kapcsán nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

ii) A Testület vizsgálta az előállítás időtartamát is.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Testület a kérdés eldöntésében figyelemmel volt az Rtv. 15. § (1) bekezdésében előírt arányossági kötelezettségre is, miszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A rendőri iratok szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2010. december 29-én 11 óra 53 perctől 18 óra 45 percig tartott. A panaszossal a rendőrök 12 óra körül érkeztek meg a kapitányság épületébe, ahol az aulában meghallgatta őt Ny. r. főhadnagy. 13 óra 5 perckor a panaszossal szemben alkoholszondát alkalmaztak, majd ruházat átvizsgálást követően átkísérték az orvosi rendelőbe, ahol látelleletet állítottak ki az állapotáról, majd a fogdaorvos traumatológiai és pszichiátriai vizsgálata a Szent János Kórházba utalta. Eközben a rendőrök adatgyűjtést végeztek a helyszínen, látelleletet vetettek fel az intézkedő rendőrök sérüléseiről és szemrevételezték a szolgálati gépjárművet, majd felvették a kapcsolatot a további teendők miatt az ügyészséggel. Az orvosi vizsgálatokat követően 18 óra 45 perckor szabadították a panaszost, mivel az ügyészség szerint az őrizetbe vétele nem volt indokolt.

A panaszos előadta, hogy az orvosi vizsgálatát követően beutalták a János Kórházba, ahol 2 órát kellett várnia a röntgenfelvételre, majd ezt követte még a pszichiátriai vizsgálat és végül csak 18 óra 45 perckor szabadult.

A Testület álláspontja szerint az előállítás időtartama – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban előírt arányossági követelményre – nem haladta meg az elérni kívánt célhoz szükséges időt, különös tekintettel arra, hogy az eljárás elhúzódását az orvosi vizsgálatok időtartama okozta, ezért ennek kapcsán nem állapította meg panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelmét.

4) A Testület ezt követően a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűségét vizsgálta.

i) A testi kényszer alkalmazása kapcsán az alábbi megállapításokat tette a Testület.

Az kényszerítő eszközök alkalmazásának feltételeit az Rtv. 16. § (1) bekezdése szabályozza, eszerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az arányosság követelményét a fentebb idézett Rtv. 15. §-a általános jelleggel írja elő.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 59. § (1) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény

vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.

A rendőri jelentések szerint a panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak, amikor nem tett eleget a rendőri felszólításnak és a kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó figyelmeztetésnek. A panaszos felkarját megfogva kísérték, húzták a szolgálati gépjárműhöz, ahol a panaszos továbbra is ellenállt. Sz. O. r. törzsőrmester a panaszos jobb, N. Z. r. őrmester pedig a bal kezét fogta.

Az intézkedést végig néző B. r. zászlós szintén akként adta elő a történeteket, hogy mikor a rendőrök utolérték a panaszost, igazolásra szólították fel, aki a teljesítés helyett erőteljesen hadonászni kezdett a kezeivel és szitkozódott. Ekkor figyelmeztették a rendőrök arra, hogy elő fogják állítani, ha nem igazolja magát, a panaszos azonban tovább hadonászott. Ekkor felhívták a figyelmét, hogy ha továbbra se engedelmeskedik, akkor testi kényszert, valamint bilincset fognak vele szemben alkalmazni. A panaszos azonban nem engedelmeskedett, sőt magatartása egyre agresszívabb lett. Ekkor a járőrök a panaszost a kezénél fogva a járműhöz kísérték.

A szilveszteri játékarus tanú szintén úgy nyilatkozott, hogy a panaszos agresszívan viselkedett.

A panaszos beadványában előadta, hogy elfutott a rendőrök elől, majd ezt követően a rendőrök métereken keresztül visszavonszolták a gépjárműhöz, ahol reflexből ellenállt az intézkedésnek. A rendőrök lefoglák, bilincset raktak a kezére és betuszkolták a rendőrautóba.

Mindezek alapján a Testület elfogadta azt a rendőri előadást, hogy a panaszos aktívan ellenállt a rendőri intézkedésnek, különösképpen mivel a panaszos is úgy nyilatkozott, és a testi kényszer alkalmazását az ellenállás megtörése végett jogszerűnek minősítette.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos testi épséghez való joga a testi kényszer alkalmazása kapcsán.

ii) A bilincs alkalmazása kapcsán a Testület külön vizsgálta az intézkedés helyszínén és a kapitányságon alkalmazott bilincselés és az orvosi vizsgálatok ideje alatt történt bilincselés jogszerűségét.

a) A rendőri jelentések és a rendőr tanú előadása egybehangzó tekintetben, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának kilátásba helyezését követően a panaszos továbbra is aktívan ellenállt, sőt még agresszívabb lett. Belerúgott a gépjárműbe, sikított, próbált kiszabadulni a rendőrök szorításából, ezért bilincset alkalmaztak vele szemben. A kezét először hátra bilincselték, eközben többször megrúgta az intézkedő rendőrt. A bilincs alkalmazására 11 óra 53 perctől 13 óra 15 percig került sor.

Az elfogás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben az Rtv. 48. § a-d) pontjai alapján bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt a figyelmeztetés megtörtént.

A későbbi jelentések a bilincselés okaként már csak az Rtv. 48. § b-d) pontját jelölik meg. *(Ennek valószínűleg az az oka, hogy az eredeti jelentésen 48.§ b) a) c) d) sorrendben vannak az okok felsorolva)*

Az Rtv. 48. § szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs alkalmazásának szabályait a Szolgálati Szabályzat 60.§-a tovább részletezi. „Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.”

A bilincselés történhet két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése, vagy kezek előre, illetve hátra bilincselése, illetve indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése, vagy indokolt esetben tárgyhöz bilincselés útján.

A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől.

A Testület álláspontja szerint a rendőri jelentésekből, a tanúvallomásokból és a panaszosi előadásból kitűnő tényállás alapján valóban fennállt a panaszos vonatkozásában mind a szökés veszélye – hiszen megpróbálta elhagyni a helyszínt -, mind a támadás és az ellenszegülés veszélye, illetve ténye. Ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok nem utalnak arra, hogy a panaszos önkárosító tevékenységet tanúsított volna, vagy ennek veszélye az intézkedés során fennállt volna, ezért a Testület ezen hivatkozását nem fogadta el.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint ugyan a rendőrség által megjelölt okok közül az egyik nem volt helytálló, azonban a további okok megalapozták a bilincs alkalmazását, ezért a panaszos emberi méltóságához való joga nem sérült.

Ismételten felhívja ugyanakkor a Testület – figyelemmel a korábbi állásfoglalásaira – a rendőrség figyelmét arra, hogy a bilincselés jogalapjának túl „széleskörű” megjelölése ugyanolyan módon megsérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és ennek kapcsán a jogbiztonság követelményét, mint az az eset, amikor egyáltalán nem jelölik meg a bilincs alkalmazásának indokát és jogalapját.

b) Az orvosi vizsgálatra kísérés során alkalmazott bilincs kapcsán a rendőri jelentések azt rögzítik, hogy mivel a panaszos csuklóján bőrpír volt látható, ezért az intézkedést kivizsgáló parancsnok – a panaszos egészségének megóvása érdekében – orvosi vizsgálatra a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügyi- és Fogdaorvosi Alosztály orvosához vitette. Ennek során a főügyelet a Szolgálati Szabályzat 60. § (2) és (3) bekezdése értelmében az átkísérési utasításban bilincselést határozott meg.

A parancsnoki kivizsgálás megállapításai szerint a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdése alapján a bilincshasználat az intézkedés teljes időszakában indokolt volt. A bilincs alkalmazása megfelelt a Magyar Köztársaság Rendőrségének Fogdaszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 19/1996. ORFK utasítás (továbbiakban: Fogdaszabályzat) 75. pontjában és 74. pontjában foglaltaknak.

A fogdaorvos a panaszost megvizsgálta, látéletet állított ki, valamint traumatológiai és pszichiátriai vizsgálatra a Szent János Kórházba utalta. A vizsgálat lefolytatása közben az orvos kérésére a rendőrök eltávolították a bilincset a panaszosról, és az ajtó előtt várakoztak. Az orvosi vizsgálatok során, és a röntgenre várva az Rtv. 48. § b)-c) pontjában foglalt szökés és támadás megakadályozása indokolta a bilincshasználatot. Az orvosi vizsgálat – röntgen – megkezdésekor a bilincset ismételten eltávolították a panaszosról, melynek befejeztével a fentiek miatt azt ismételten visszahelyezték rá.

A bilincshasználat a vizsgálatok befejezését követően a Rendőrkapitányságra történt visszaszállítás után szűnt meg, mivel a fentiek miatt a fogdán kívüli kísérés és őrzés szabályai addig voltak irányadóak.

Ezzel szemben a panaszos panaszában azt adta elő, hogy a kapitányságra érkezést követően semmilyen ellenállást nem tanúsított, mégis bilincsből vitték mindenhol a kórházon belül.

A Szolgálati Szabályzat 60. § (2) bekezdése szerint az előjáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.

A rendőri jelentés által hivatkozott Fogdaszabályzat 74.- 75. pontjai rögzítik, hogy a kísérő őri feladatra a rendőrség hivatásos állományú tagja jelölhető ki. A kísérő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse. (A vezetősíj, a bilincsrögzítő öv más erre alkalmas - emberi méltóságot nem sértő - eszközzel helyettesíthető.) A kísérő őrnél a rendszeresített felszerelésen kívül csak olyan kisméretű tárgyak lehetnek, amelyek a mozgásban nem zavarják. A fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrk létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét, a fogdán kívüli kísérés időpontját, helyét; büntetés-végrehajtási intézetbe történő kísérés esetén a felsoroltakon kívül a személy átvételéhez szükséges adatokat is. A kísérést elrendelő parancsnok meghatározhatja, hogy a kísérő őrk géppisztollyal is legyen felszerelve. A kísérés megszervezése a kísérést végrehajtó rendőr parancsnokának a feladata.

Tekintettel arra, hogy a panaszost milyen körülmények között állították elő a rendőrök, illetve a meghallgatása során tanúsított zavart magatartására, és azon érvelésére, hogy természetes módon próbálta magát kivonni a rendőri intézkedés alól, a Testület elfogadta azt a rendőri érvelést, miszerint az átkísérés során is fennállt a szökés veszélye.

Mindezek alapján a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét az átkísérés és az orvosi vizsgálat időtartama alatt alkalmazott bilincshasználat kapcsán nem állapította meg.

5) A panaszos sérelmezte a rendőrök által vele szemben használt hangnemet, állítása szerint a kapitányságon a rendőrök úgy viselkedtek vele, mint valami elmeháborodottal.

A r. jelentések rögzítik, hogy a panaszost Ny. r. főhadnagy hallgatta meg a kapitányságon, aki a meghallgatást a neve, rendfokozata és az előállítás okának közlésével kezdte. A meghallgatása során a panaszos hangulata ingadozó volt, hol nyugodt volt, hol ingerült és sírni kezdett. A meghallgatása akadozva ment, mert a panaszos folyamatosan közbe szőtt, kérdésekre a nem emlékszik válaszokat adta. A meghallgatás során közölte, hogy azt se tudja miért van a kapitányságon, amikor a r. főhadnagy közölte vele, hogy a meghallgatása elején már mondta neki. Erre a panaszos azt válaszolta, hogy ő erre már nem emlékszik.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőrök előadásai oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

A Testület mindezek alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök betartották-e az Rtv. 2. §-ában rögzített előírásokat, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

6) A panaszos sérelmezte, hogy annak ellenére, hogy jelezte, hogy aznap még nem evett, senki sem segített neki. Mivel csak 150 Ft készpénz volt nála, és abból már vett egy forró csokit az orvosi rendelőben, a kórházban lévő automatából már nem tudott újabb italt venni. A rendőrök látták, hogy nincs elég pénze, még sem segítettek neki.

Sz. O. r. törzsőrmester jelentése rögzíti, hogy a panaszos az intézkedés során nem jelezte, hogy éhes lenne. Mivel a panaszost nem a fogdán helyezték el, így élelmezése nem volt megoldott.

S. r. törzsőrmester előadta, hogy emlékezete szerint a panaszos élelmet nem kért és nem jelezte, hogy éhes lenne. Az orvosi vizsgálat után a Gy. utcában a panaszos jelezte, hogy inni szeretne, ezért a helyi automatából erre biztosítottak neki lehetőséget. A kórházban aztán ismét jelezte a panaszos, hogy szomjas, ekkor az automatához kísérték, de mivel nem volt a panaszosnak elég pénze, ezért végül nem ivott.

Az előállítottak élelmezésével kapcsolatban egy 2006. május 26-án kelt, az országos rendőrfőkapitány helyettese által írt körlevél melléklete tartalmaz rendelkezést, amely szerint

az élelmezés szempontjából (is) az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani, az élelem biztosításáért felelős személyt minden helyi vezetőnek ki kell jelölnie, célszerű az étel átadását-átvételét írásban dokumentálni, az előállítottakat a részükre kiadandó tájékoztatóban az étkezési lehetőségről értesíteni kell, és ezt aláírásukkal is el kell láttatni. A körlevél kimondja: „az előállított jogosult rá, hogy öt órát meghaladó fogvatartás esetén élelmet kérjen”.

A panaszos fogvatartása 11 óra 53 perctől 18 óra 45 percig, tehát 6 óra 52 percig tartott, amelyből jelentős részt a kórházban töltött el a panaszos, tehát az előállítás java részében nem rendőrségi épületben tartózkodott ugyan a panaszos, ugyanakkor a Testület megítélése szerint a rendőrség általános törvényi kötelezettségeiből – az élelem biztosítását expressis verbis előíró norma hiányában is – az következik, hogy a fogvatartottnak élelmezést kell biztosítani, amennyiben jelzi, hogy hosszú idő óta nem evett.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A 16. § (4) bekezdése kimondja: a rendőr nem alkalmazhat megalázó bánásmódot.

A panaszos előállítására a dél körül került sor, így alappal feltételezhető, hogy – elmondásának megfelelően – előállítását jóval megelőzően evett utoljára, ezért valóban éhes volt a kórházban. Ez az állapot – kiegészülve azzal, hogy a panaszos nem tudhatta, meddig tart az előállítása, és mikor juthat élelemhez – nyilvánvalóan csorbitja az emberi méltóságot.

Amennyiben tehát a fogvatartott vélhetően megalapozottan jelzi, hogy éhes, akkor a rendőrségnek az Rtv. 2. § (1) bekezdése és 16. § (4) bekezdése alapján kötelessége, hogy a számára étkezést biztosítson még akkor is, ha az előállítás kezdetétől fogva már jó pár óra eltelt.

A Testület ezért megállapította a panaszos méltóságának súlyos sérelmét az élelmezés elmaradása miatt.

7) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés során a rendőrségi gépjárműnél nem engedték neki a rendőrök, hogy telefonáljon. A telefonját elvették tőle, ami közben sérüléseket szerzett.

A rendőri eseményleírások nem számolnak be arról, hogy a panaszos telefonálni szeretett volna a helyszínen.

A Testület mindezek alapján – további információk hiányában - nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszos által kifogásolt események valóban megtörténtek-e, ezért a sérelmezett rendőri magatartás jogszerűségét, valamint a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a mobiltelefon elvétele miatt nem tudta megállapítani.

8) A panaszos sérelmezte továbbá, hogy nem telefonálhatott a kozmetikusának, hogy nem ér oda a megbeszélte időpontban. Megkérte a rendőrt, hogy küldjön egy sms-t a panaszos telefonjáról, aki ezt megtagadta, mondván ő nem nyúl a panaszos készülékéhez. Ekkor arra kérte a rendőrt, hogy a saját mobiljáról küldjön egy üzenetet a kozmetikusnak, de a rendőr erre sem volt hajlandó.

Az értesítésekkel összefüggésben az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

Az iratok rögzítik, hogy a panaszos hozzátartozóját kérésére értesítették a rendőrkapitányságon.

Tekintettel arra, hogy a jogszabály csupán egy fő értesítését teszi lehetővé és egy személyt az iratok alapján értesítettek is a rendőrök a panaszos előállításáról, ezért a telefonálás, illetve sms-küldés megtagadás miatt, nem látta indokoltnak a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét megállapítani.

9) A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök bent voltak az orvosi vizsgálatok során a vizsgálóhelyiségekben. Megalázó volt számára, hogy a csak nehezen tudta elérni, hogy becsukják az ajtót arra az időre, amíg a nadrágját le kellett töltnia a sérülései szemrevételezéséhez.

A rendőri jelentések rögzítik, hogy a vizsgálatok ideje alatt a rendőrök eltávolították a bilincset a panaszosról és az ajtó előtt várakoztak.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrségnek kell gondoskodnia „a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról”. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a „fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja”.

A rendőr jelenléte az orvosi vizsgálat (és a vetköztetés) során olyan többletkorlátozás, amelyre a szükségesség és arányosság elvének megfelelő külön indok szolgálhat jogalapul. A panaszolt esetben semmilyen többletkörülmény nem merült fel, amely a rendőri jelenlétet megalapozta volna. A rendőri jelenlét a panaszos levetköztetésével járó orvosi vizsgálat során akkor lehetett volna indokolt, ha a panaszos részéről valamiféle veszély fenyegette volna az orvost. Ilyen veszélyre (vagy a panaszos részéről bármilyen támadó jellegű magatartásra) a rendőri dokumentáció semmiféle utalást nem tartalmaz.

Ezzel az okfejtéssel összhangban áll a Kínzás megelőzésére létrejött európai bizottság (CPT) ajánlása (CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2009, <http://www.cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>), amely szerint a fogvatartottak orvosi vizsgálata – hacsak az érintett orvos kifejezetten nem kéri – nem történhet az állomány tagjainak jelenlétében (lásd a dokumentum 51. pontját).

Jelen esetben a Testület álláspontja alapján teljesültek a fenti idézett ajánlás által támasztott követelmények tekintve, hogy az előadások megegyeznek abban, hogy a rendőrök végül is nem vettek részt a panaszos orvosi vizsgálatán.

A Testület mindezek alapján, különös tekintettel arra, hogy a panaszos fizikális vizsgálata végül is a rendőrök jelenléte nélkül zajlott le, az orvosi vizsgálat lebonyolítása kapcsán nem állapította meg a panaszos emberi méltóságának sérelmét.

Felhívja ugyanakkor a Testület a rendőrség figyelmét a jövőre nézve, hogy a fogvatartottak ez irányú kérése nélkül is, önként biztosítsák a számukra, hogy az orvosi vizsgálatokon a rendőrök távollétében, csupán az egészségügyi személyzet jelenlétében vehessenek részt, feltéve, hogy a rendőri jelenlétet az egészségügyi személyzet maga nem kéri.

10) A panaszos kifogásolta, hogy ugyan nyilatkoztatták arról, hogy van-e panasza, ám a papíron már nem hagyták a rendőrök a panaszát rendesen leírni. Ezt követően próbálta megtudni, hogy hol tehet panaszt, de csak a harmadik megkérdezett rendőr mondta el neki. Később mikor visszament a kapitányságra, akkor téves információt kapott, mert hibásan 8 munkanapot mondott neki a megkérdezett a 8 nap helyett.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 4. § (6) bekezdése az intézkedő rendőr kötelezettségévé teszi, hogy a törvény V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően az intézkedés alá vont személyt tájékoztassa az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A panaszos által aláírt, az előállítás időtartamáról szóló igazolás a lap alján pontosan – jogszabályszöveggel együtt – tartalmazza a panasztételi lehetőségről szóló kioktatást. A jogszabályszövegből egyértelműen kiderül, hogy a Testülethez fordulás határideje 8 naptári nap. A panaszos beadványában úgy nyilatkozott, hogy ezt az igazolást kézhez kapta a szabadon bocsátásakor.

Az iratokból kitűnik, hogy a panaszos kézhez vette az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti igazolást a szabadulásakor, amely kimerítően tartalmaz tájékoztatást a panasztételi lehetőségekről és az ott leírtak szerint, a törvényi határidőn belül terjesztette elő a részletes panaszát a panaszos, ezért a Testület a panaszos jogorvoslathoz való jogának sérelmét nem állapította meg. (Különös figyelemmel arra, hogy a bevett rendőrségi gyakorlat szerint amennyiben a panaszos az igazoláson úgy nyilatkozik, hogy panasszal kíván élni a rendőri intézkedéssel szemben, akkor a személyes meghallgatására és panasza kiegészítésére külön időpontot tűz a rendőrség, ahol részletesen elmondhatja a panasza lényegét az intézkedés alá vont személy.)

IV.

A Testület megállapította, hogy az intézkedés során eredetileg kellő jogalap hiányában kezdték meg a panaszos igazoltatását, ugyanakkor a panaszos magatartásával maga teremtett később megfelelő jogalapot a később intézkedésre, ezért az elfutását követő igazoltatás miatt nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a személyes adatok védelméhez való joga.

Az előállítás kapcsán szintén nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. A kényszerítő eszközök alkalmazása kapcsán nem sérült a panaszos testi épséghez, illetve az emberi méltósághoz való joga.

Szintén nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a telefonálási lehetősége megtagadása kapcsán, illetve Testület az orvosi vizsgálat lebonyolítása kapcsán nem állapította meg a panaszos emberi méltóságának sérelmét. A Testület továbbá a panasztételi lehetőségre vonatkozó tájékoztatás kapcsán sem állapította meg a panaszos jogorvoslathoz való jogának sérelmét.

A rendőrök hangnemét ért kifogás kapcsán a Testület nem tudta megállapítani, hogy sérült-e a panaszos emberi méltósághoz való joga, szintén nem tudta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a kifogásolt telefonelvitel kapcsán, mivel a Testület további információk hiányában nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszos által sérelmezett esemény valóban megtörtént-e.

Ugyanakkor megállapította a Testület a panaszos emberi méltóságának súlyos sérelmét az élelmezés elmaradása kapcsán.

Mindezek miatt a Testület az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. október 26.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag